

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI
ADMINISTRAȚIA
Bulev. Regina Maria Nr.
12. Tipografia „Aradul”

INSERTII
se primesc după tarif la
Administrația ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

DIRECTOR: ION MONTANI.

2 Lei ex.

Situația presei

Un cuvânt către cititori

Arad 16 Iulie.

Ziarul nostru a împlinit o lună de apariție și — merge înainte. Deși drumul străbătut de noi este abia o primă și modestă etapă, linia lui este dreaptă. Avem sentimentul unei biruințe apropiate și oricât de considerabile mai sânt greutățile ce trebuie să învingem — nu vom descuraja.

Sfîdam cele mai neprielnice împrejurări și ne fortificăm în credința, că răspundem aici unei absolute necesități naționale.

Am pornit la drum în anotimpul cel mai neprielnic, în pragul verii, când cei mai în stare să sprijinească mișcările publicistice sânt risipiți în vilegiatură, iar țărani, cari dau întotdeauna pentru ziarele din ținutul nostru contingentul cel mai numeros de cititori, sânt prinși la munca binecuvîntată a secerișului și absorbiți cu sufletul în nevoile eterne și imediate ale existenței.

Ne-am încumetat, apoi, să tipărim acest ziar în plină criză a presei românești. Constituie o pagină neagră a pretențiilor noastre culturale și naționale lungul, și ziere ce au fost nevoite să dispară în ultimul timp atât în vechiul regat, cât și în noile părți de țară, și mai ales în Basarabia și aici în Ardeal. Se dă ca o primă cauză a fenomenului scumpeții excesivă a hîrtiei. Noi credem că ziarul este un aparat mult mai sensibil de alte cauze, cum ar fi în primul loc exigențele de trai ale celor ce-l muncesc, — deci scumpețea generală. Mai sânt apoi cauzele de ordin etic și sociologic: nivelul publicului cititor, situația noastră de inferioritate numerică și materială în orașe și slabele noastre încheșări industriale și comerciale, pe cari trebuie să se întemeieze prin eselență orice succes de tiraj. Ar fi să ne pierdem în analize ce trec dincolo de scopul acestor rânduri, dacă am arăta cu acest prilej piedecile imediate ce se ingrămădesc în fața unui ziar românesc.

Amintim aici numai câteva fapte, cari sânt îndejdă de elocvente pentru originea. În Basarabia, după ce s'a făcut Unirea, granițele răsăritene și cele dela miazănoapte au fost închise pentru tiparul rusec, iar accesul publicațiilor dela centrul țării a fost stănenit de comunicația tardivă. Acolo în primii ani ai Unirei presa românească a luat un avânt frumos, ziarele noastre întrecând ca număr și condiții de apariție pe toate ziarele streine, inclusiv cele rusești. Azi apare la Chișinău un singur cotidian. — La noi în Ardeal apar azi două cotidiane la Cluj și unul la Arad, care sântem noi. După Unire, în primii ani, am avut cotidiane la Sibiu, Brașov și Arad și nenumărate periodice în toate centrioarele noastre. În total au dispărut la noi în acești doi ani din urmă vre-o 150 zilnice, săptămânale și periodice, iar cele rămase se luptă în stingere, făcându-și apariția în condiții ce nu ating încă ansamblul marilor ziare neromânești din Ardeal.

Aici în Arad, indiferența lunei românești a strivit până în prezent trei ziare. Brașovul și Sibiuul sânt pe cale să-și distrugă o tradiție tot atât de frumoasă ca cea a Aradului nostru.

Și ne întrebăm care este simpto-

mul concomitent în presa minoritarilor din Ardeal? Răsfoim o carte deschisă, când arătăm cititorilor noștri, că această presă — înfloresce sub ochii noștri. Adevărat, că considerată în totalitatea ei, rămâne și această presă departe în urma presei din Apus, — dar nu ea, ci presa românească a țării ar trebui să se înalte cea dintâi în rândul marilor cotidiane apusene, însușindu-și cu totul alte ambiții și concepții asupra rostului ei general.

Am pus această schiță fugară în fața cititorilor noștri, pentru că să medităm împreună cu dănsii asupra adevărilor ce cuprinde. Nu trebuie să ne mai îndoim, că soarta unui mare cotidian în Arad este o chestiune de elementară ambiție națională pentru noi. Este, apoi, o datorie poruncită de trecutul și prezentul nostru să dăm măsura profunde conștiințe naționale ce ne încălzește, arătând Ardealului românesc o pildă de urmat.

În drumul nostru scurt am fost întâmpinați cu dragoste, cu înțelegere și cu bune urări. Vedem în semnele de simpatie ce ni se dau un reviriment al sufletelor, un început de recrudescență morală, o înfiripare nouă a avântului românesc din acest colț de țară. Noi vom înainta alimentând focul sacru al intereselor noastre permanente și avem credință tare, că vom risipi și palele de fum ale neîncrederei ce mai persistă ici-colo.

Cerem însă cititorilor noștri să-și facă deplin datoria către ziar, așa cum ziarul și-o face pentru ei.

„Tribuna Nouă”.

Criza ministerială din Serbia

— Ziarele guvernamentale anunțând demisia d-lui Pašić își exprimă convingerea că, avîndu-se în vedere situația turbură din Jugoslavia, regele Alexandru va sfîrși prin a încredința puterea tot partidul radical care simbolizează unitatea națională și teritorială a Statului.

— Ziarul „Pravda” anunță că patru emisari de încredere ai guvernului au plecat la Zagreb pentru a propune partidului iugoslav republicana croat o colaborare.

În schimbul acestei colaborări, guvernul jugoslav se obligă să înceteze urmărirea,

judiciară îndreptată contra d-lui Stefan Radici care, după cum se știe este acuzat că complotază contra integrității teritoriale a statului.

Incheierea concordatului cu Vaticanul

Se anunță că tratativele începute la Roma pentru incheierea concordatului, între guvernul român și Sf. Scaun au fost încheiate. Preliminariile concordatului au fost semnate de d. Banu reprezentantul guvernului român și cardinalul Gaspari în calitate de reprezentant al Vaticanului.

Imediat ce va sosi d. Duca ministrul de externe, se va convoca un consiliu de miniștri cînd se va lua în discuție chestia concordatului și cînd se va trimite d-lui Banu deslegarea oficială de a semna protocolul.

Bazele concordatului sînt următoarele: Guvernul român va avea controlul fondurilor bisericești romano-catolice, iar numirea preoților și prelaților se va face de către guvern, după recomandarea Sf. Scaun.

Școlile confessionale romano-catolice se vor bucura de aceleași privilegii ca și celelalte școli confessionale din Ardeal.

NOTE

Tragedia sculptorului Sebok

Arad, 17 Iulie.

Într'un sanatoriu din Cluj și-a dat, zilele trecute, sfîrșitul sculptorul maghiar aradan Ioan Sebok... Inteligența lui scăpătoare, plecase înaintea lui — dincolo...

După această vie și pururi neîmpăcată inteligență, bogată în întrebări și sgîrcită și săracă în răspunsuri, s'a coborît, în sfîrșit în pămînt, trupul lui slab și stors de chinuri, spre neființă...

A făcut, pe vremuri, studii strălucite la Roma la Paris și la München.

Ca elev al Academiei mîuncheneze, a expus acolo un portret — adevărată frîntură divină a sufletului său, — care a atras atenția criticilor germani. Acest bust, care atunci îl anunța pe viitorul maestru, stăpînește și acum atmosfera tristă din atelierul în care a muncit o viață, Sebok...

Cei cari l-au cunoscut vorbesc despre el ca despre un sfînt...

Bunăstare fără condiții, modestie neprefăcută...

Acestea i-au fost piedecile spre bunăstare și spre faimă...

A fost un mut, un surd, un izolat... Viața, cu nevoile ei, care nu știe să aștepte, l'a măcinat în lucruri mici... Cu știința lui putea să ajungă foarte departe... și n'a ajuns...

Opera din tinerețe anunțau un titan și titanul n'a apărut... Ceice i-au fost prieteni, îl descriu ca pe-un invins... Ce piedici de neînțeles i-or fi zădărnicit opea?

În timpul din urmă a început să se ocupe de spiritism... Neliniștile lui căutau răspunsuri pe cari crezul lui nu putea să i-le dea.

Zăbrăncit negru, căzu într-o zi peste lumina conștiinței lui...

Cine știe ce iaduri și ce raiuri grozave o f.

cormat moartea care a înțepenit trupul firav al lui Ioan Sebok?...

În mijlocul priverii răutății omenești, în goana aspră a luptei pentru existență, Sebok a fost o excepție rară...

Aradul pierde în Ioan Sebok un artist de valoare și-un om care a fost numai bunătate... (x.)

Evoluțiuni politice

— Cu privire la frământările din unele organizațiuni —

Arad, 16 Iulie.

Că majoritatea grupărilor noastre politice, și anume cele înghetate după război, sînt organizații artificiale cari nu corespund cerințelor vieții publice, este un adevăr care se confirmă pe fiecare zi. Nu este mai puțin adevărat însă că, nevoile vieții sociale reclamă și ele la rîndu-le, canalizarea diferitelor curente reale în marginile unor partide cari să acționeze în sensul intereselor lor fără reticențe și fără confuziuni.

Necesitățile vieții de stat crează, pe fața și deci și distrug partidele politice și împotriva acestei forțe nu poate face nimic nici voința și nici calculele unor politicieni grupați după natura intereselor lor, măturisite sau nemăturisite.

Acestui fenomen irezistibil se datorește frământările din sânul ambelor grupări politice cari au încercat, în timpul din urmă, să se contopească într-o singură organizație. Ideea însăși a fuziunii, care n'a fost primită nici-un singur moment cu înimă ușoară și fără rezerve de nici-unul dintre fruntașii ambelor grupări, n'a fost decât îndemnul inconștient și imperativ al celei superioare rațiuni politice.

Lupta pentru triumful economic

— Articol din afară —

Arad, 16 Iulie.

Generația dinainte de război avea ca principală preocupare și singur ideal, întemeierea statului politic unitar. Ideile economice și organizarea noastră economică era pusă în funcție de această idee. Desvoltarea normală a capitalismului românesc — în vechiul regat — cu intervenția foarte pronunțată a puterii de muncă și capitalului străin și o palidă organizație economică românească sînt caracteristicile vieții economice în România veche.

Românii din ținuturile alipite au fost ținuți de către foștii lor asupritori, foarte departe de comerț și industrie, cu un cuvînt de întreaga economie națională. Generațiile nepreparate pentru comerțul și industria unei țări mînte în proporții uriașe au dat curînd faliment după primele încercări de-a conduce „firma” mîria în proporții așa de mari. Și în acel haos ce s'a născut în urma falimentelor aceste și a reformelor sociale de după război, străinii — și în special evreii — au fost aceia cari s'au știut folosi de situația nouă și pescuind în tulburare au dat de prăzi bogate. Astfel putem constata

azi — nu tocmai fără întristare — că noi Românii, am căzut dela masa încărcată și că primim mai mult din prag, ca niște slujitori la ospățul celor nechemăți. Ici-colo și din când în când zboară dela masă un os de ros și din prag sar atunci câte 6 după el, încingându-se o luptă de invidie și ură iar hrana aruncată ca din niță, e ruptă în mii de bucăți spre rîsul celor toleranți cari benchetuiesc pe contul adevăraților stăpîni.

E trist și crud acest adevăr și multora nu le va plăcea. Nu le va conveni îndeosebi celor slabi de caracter, cari s'au vîndut și se vînd mereu străinilor. Vor zice (și au zis în trecutul nu prea îndepărtat) unii să ne adunăm puterile și ciomegele și să alungăm dela masă pe acești nechemăți. Ușor de spus dar greu de făcut. Să ne adunăm, sună vag. Sînt puțini ceice îndrăznesc să se ridice contra stăpînitorului, ori cît de slab ar fi de fapt el. Sînt apoi așa de mulți aceia cari sînt deja cumpărați și mituiți. Și chiar dacă n'ar fi așa, se pune întrebarea că oare adevărații stăpîni, slugi de atîta timp, se vor ști ei purta ca stăpîni? Vor ști con-

FOILETON

O, plecările...

de A. Cotruș

O, plecările, plecările, plecările,
Din toate porțile și din toate gările,
Pe toate mările, spre toate depărtările,
Spre toate tîntele și așteptările...

Spre marginile lumilor și ale gândului;
Spre marginile sufletului meu — flămîndului...

M'or înghiți, în murmur 'necate, valurile?

M'or aștepta în depărtări, sărbătorește, malurile?

M'or înălța, pe creste încă nevisate, visurile?

M'or aștepta și m'or atrage, în adînc, abisurile? ...

Ce-mi pasă mie unde mă vor duce trenurile,

Și dorințele-mi de foc — bolnavelor!...

Lee-și, încotro le place, sborurile,

Ca un stol neobosit de paseri albe — dorurile!.

Cruțe-și ceasurile cine-o vrea și de primejii

Ale mele-a drumurile lumii toate, munții

Moartea umbrelor, în preajma-mi, înfiripe-le, —

Gîndule, deschide-ți, pentru'nalturi, pentru

[departări și veșnicii aripile!]

Idealismul muncii

(Sfîrșit).

În prim rînd tendința de socializare a oricărui capital. Pildă caracteristică, deși exagerată, ne oferă comunismul rus, în această direcție. Comunismul rus nu este numai o mișcare muncitorească dezlănțuită de un simplu mecanizm economic. Nu e nici numai o mișcare temporală și locală, care ar putea dispăre odată cu înlăturarea nevoilor materiale, sau morale, care au stîrnit-o. Ci, depersonalizat, desentimentalizat desbrăcat de interese și gelozii de caste, el destăinuiește un principiu nou și o direcție nouă: egalizarea tuturor pe temelul muncii.

Pe cîtă vreme în atitudinea burgheză se valorifică individul în raport cu avutul (material, sau spiritual), vremile de azi, prin exemple vii, ne anunță deprecierea bunului, și valorificarea individului în raport cu munca. Socializarea produsului muncii, constituie diferența fundamentală între atitudinea burgheză și cea de azi.

Statul reglementează folosința bunurilor. Hrana, îmbrăcămînta, instrumentele de muncă, ba chiar și distracția, sînt împărțite de stat: ele poartă pecetea voinței comunității. În asemenea condițiuni, înțelesul noțiunii de avere se schimbă: din capital posedat definitiv, se trîmă însof avere pro-

vizorie. Când conștiința provizoratului se ancorează, însuși sentimentul de posesie trebuie să degenereze.

Dar pe lângă aceste exagerări revoluționare, asistăm azi la fapte, realizate pe cale pașnică, din voința tuturor, care dovedesc existența curentului nou. Dacă n'ar fi să considerăm decât exproprierea făcută în țara noastră.

S'ar părea că prin expropriere nu se zdruncină vechiul înțeles al noțiunii de avere, căci exproprierea unora este înproprietărea altora și ca atare, n'arfi decît o trecere a capitalului dela unii la alții. Totuși prin faptul că exproprierea consideră pămîntul ca instrument de muncă — intrucît a fost luat dela speculator spre a fi dat muncitorului direct — aceasta nu mai constituie o avere definitivă, care în înțelesul burghez, ci un provizorat, care n'are alt temei decît munca. Ce-a rămas din proprietate? Un avut ce se destramă la nesfîrșit, și care nu se poate închiega, decît, treptat, în funcție de munca. Aceasta se întîmplă sub regimuri liniștite, fiindcă sînt precipitatul firesc al unei evoluții lente.

Dela fluctuarea opinii publice până la expresia fermă a moralității vremii — legea — pretindem găsim tendința de valorificare a muncii cîștigînd teren. În viața privată se muncește azi mai mult ca altă dată, nu considerînd valoarea aportului in-

dividual, ci avîndu-se în vedere suma aporiturilor tuturor. Nu necesitatea este singurul factor determinant al acestei intensificări. Necesitate a fost totdeauna. Dar nu totdeauna a fost curajul și sinceritatea de a proclama, prin fapte, nu numai datoria ci dreptul la muncă. Aceasta este o caracteristică specifică timpurilor noastre. O subliniază gestul a mii de femei, puse la adăpostul nevoilor vieții, care-și cer dreptul de a munci, muncind realmente; o subliniază gestul marelui financiar american, care muncește reglementat — fără nici o nevoie personală — pentru că nu înțelege demnitatea omenească, intrîndă de tributul de efort personal plătit comunității.

Alt simptom caracteristic: dispariția speculei asupra muncii. Azi se speculează asupra obiectului produs de muncă, dar munca însăși este pusă la adăpost, nu numai prin legi economice naturale, ci chiar prin legislație de stat. Și se merge cu pași mari, grație infiltrărilor de ordin moral, către emanciparea muncii chiar de sub capriciul muncitorului, prin intronarea unei munci obligatorii. Munca se ridică dincolo de planul realităților materiale, în planul realităților ideale. Simptomul vremii este idealizarea muncii.

Această nouă orientare se manifestă și mai vădit în nuanțarea actuală a noțiunii de stat. Prin esența lui, statul este o în-

Inserate mărunte.

Se caută o fetiță română, de 11-12 ani lângă un băiat de 14-15 ani. Adresa la administrația ziarului.

Cordatic

cel mai distins
Autopneul!

Deposita la:

Intreprind. de Automobile și Comerț cu mașini
Arad, str. Vasile Alexandri 6

De vânzare.

In Ineu (Județul Arad) se află de vânzare o casă cu locuință de 3 camere și dependințe, cu o prăvălie de 30 ani, cu cârciumă și cu toate aranjamentele. Pentru detalii a-se adresa la **Dr. Kollin Iacob**, avocat din Ineu (jud. Arad).

Cilindre de auto

primește spre ascuțire, magnesie spre reparat, și lipirea cu autogen, le execută cu cele mai ieftine prețuri Garajul: **LAMMERT și COMP.**
Calea Andrei Șaguna 40-42 (Fostă Str. Varjassy Lajos).

Publicațiune.

La notariatul cercual Chisindia (plasa Șebii) se caută spre aplicare un subnotar sau practicant de notar cu salariul stabilit în normele de salarizare, venite laterale, precum locuință, încălzit și luminat.
Tot la acest notariat se caută și un scriitor vărsat în agendele notariale cu un salariu lunar de 1800.— Lei și venite laterale.
Posturile se pot ocupa imediat.
Chisindia, la 4 Iulie 1924.

Notar cercual.

Singurul cotidian românesc în vestul țării „TRIBUNA NOUĂ“ aduce cele mai proaspete știri din țară și din lumea întreagă.

Palais de Danse

aranjează în localul
fostului BAR dela
CHIOSC, în fiecare
seară

PROGRAM SENZAȚIONAL!!

Parchetul stă la dispoziția familiilor distinse pentru a dansa

Mâncări calde
și reci cu

prețurile regulate de restaurant!!

După teatru: cină, jur. Beuturi de bar, specialități de înghețată, licheuri, răcoritoare, șampanie, cu paharul, cu prețuri neobiceiuit de ieftine.

Deschis până dimineața la ora 3!!

Frații Karacsony, proprietari.

De vânzare

circa 60.000 litrii căzi goale pentru adunat de prune, la: **Liviu Ispravnic, Curtici**

!!!

Radio S012

Pachetele-Kemeny

cu gulaș,
Paștete de mai,
H a s c h e e,
Frankfurteri

în pachete de 1/2, 1, 1 1/2 și 2 Kilogrami

sunt cea mai ieftină cină de vară

și se capătă totdeauna în toate prăvăliile bune de coloniale și băcanii.

Revânzătorii să se adreseze la:

HAJDUSKA și Co.
Arad, Piața Avram Iancu 7.
Telefon 7-33.

Regatul României
Subprefectura județului Arad.

No. 10633/924.

Concurs.

Noi, Subprefectul județului Arad, în baza art. 78 a regulamentului pentru aplicarea legii asupra statutului funcționarilor publici, publicăm și admitem concurs pentru ocuparea posturilor de subnotari a comunei Glogovaț, Mândruloc, Adea, Chereș, Mișca, Pilul-mare, Șepreus, Sintea, Tipar, Ghiula-Vârșand, Vădas, Zerindul-mare, Ciuci, Hălănegel, Ineu, Pecica-maghiară, Pecica-română, Nădlac, Șeitin, Bărzava, Miniș, Petriș, Șoimoș, Buteni, Chisindia, Dezna, Dieci, Gurahonț, Iosășel, Cuied, Drauți, Nădaș, Taut.

Ce-i cari doresc să fie denumiți în acest post, au să intrunească condițiile prevăzute de art. de lege XX din 1900, precum și cele prevăzute în legea și regulamentul pentru statutul funcționarilor publici.

Cererile cu documentele necesare și anume:

Din partea acelor cari nu ocupă nici o funcțiune ni-se vor înainta direct pentru ca se fie supuse desbaterii comisiei pentru propuneri de numiri și înaintări.

Iar din partea postulanților, cari ocupă funcțiuni publice ni se vor înainta prin autoritatea la care funcționează.

Cererile vor fi prevăzute cu documentele amintite în art. 7 a regulamentului pentru aplicarea legii asupra statutului funcționarilor publici, urmând să dovedească că au calificarea prevăzută în legile organice din Ardeal și că intrunesc condițiile prevăzute în legea și regulamentul statutului funcționarilor publici și ne vor fi înaintate până la data de 15 August 1924.

Retribuțiunile împreună cu acest post sunt cele prevăzute în ordinul circular No. 8900/1921 a Secretariatului General a Ministerului de Interne Cluj, modificat prin ordinul circular No. 10015/1921 a Directoratului General a Ministerului de Interne Cluj și alte ordonanțe ulterioare.

Arad, la 10 Iulie 1924.

Subprefect: Dr. LAZAR.

Cauciuc (gumă) vechiu dela automobile.

pentru vulcanizat sau pentru pregătirea de opinci vindem în mare și în mic. : Tot la noi se află și opinci gata de gumă (cauciuc) în magazin.

Kirschner și Majorovits,
Arad, Bulev. Regele Ferdinand 10.

O cassă de fier

(wertheimiană)

ori alt sistem, folosită, căutam spre imediată cumpărare. — Administrația „Tribuna Nouă“ Arad.

duce masa, mâncă și bucura de bucatele bogate cu care este încercată această masă. Eu cred că nu — și sunt convins, că dacă adevărații stăpâni nu ar ajunge repentin la neașteptate bogății, dacă această bucurie i-ar ajunge numai așa din senin — și-ar pierde cum-pătul și aruncându-se ca niște infometați asupra mesei încărcate, cu ura și invidia caracteristică unor servitori, și-ar răpi hrana unel dela celalalt și în învălmășeala mare ar distruge bucatele și bogățiile la cari au răv-nit atâta timp. Astfel visul și idealul odată atins ar fi distrus înainte de-a se bucura de el și de a-l savura.

Cam așa îmi închipui cu situația noastră economică. Înainte de-a ne organiza economiceste de luptă ce am dat-o contra cetățuilor economice, bine întărite ale străinilor, fie cu ciomagul, fie cu pumnul gol, ar rămâne fără rezultat. Sau și dacă, foarte sporadic, lupta aceasta ar fi încoronată de succes, ea n-ar fi durabilă, nu căci noi stăpâni, fără experiențe și cunoștințele trebuincioase de-a susține această cetățuie, am fi nevoiți, să capitulăm din nou rușinos și bătăuți fața de lanțul solid al cetățuilor din jurul nostru organizat așa de temeinic.

Se impune deci ca totul să se facă cugetat, nimic pripit și nimic numai din în-sufletire. Elanul tineresc să fie schimbat cu rațiune, experiență și cunoștințe.

E nevoie deci de o solidă și temeinică organizare economică. E nevoie ca generațiile noi să fie din timp preparate și înarmate pentru lupta economică ce vor avea-o de dat. Și când această condiție sine qua non va fi împlinită: atunci putem porni la luptă; atunci putem ocupa rând pe rând, toate cetățuile la cari ne urâm așa de invidioși azi; atunci vom fi pregătiți de a conduce și domina în aceea cetățuie; atunci ne vom putea așeza la masa cea mare, vom putea ocupa încetinel toate locurile ei, căci atunci vom ști să ne bucurăm în mod rațional de toate bunătățile, cu care este încărcată; vom ști cum se le întrebuițăm pentru ca să fim provăzuți cu ele pe un timp cât mai îndelungat. Vom avea însă atunci și celelalte calități trebuincioase pentru stăpâni înainte de toate nu vom fi invidioși!

Problema generației de azi este aceea a consolidării unității naționale realitate, este aceea, de-a contribui la civilizația și cultura omenească. Aceasta contribuție poate fi dată cetății universale numai dacă avem o țară plină de prestigiu, prin puterea ei materială și morală. Nu există prestigiu fără substrat material și nu există putere reală într-o țară săracă, purtând semnele întârzierii sale dela ciclul evoluției moderne.

Ridicarea materială a țării rămâne ast-

fel pentru generația de astăzi cea dintâi etapă de atins.

La încă un argument serios extras din interesanta lucrare a dlui ing. M. Manoilescu despre „politică producției naționale“. D. M. Manoilescu cereacează în această lucrare mai mult factorii materiali, arătând că „însușirile din acest volum privesc prea exclusiv jocul factorilor materiali, cari condiționează transformările economice“. Nu ignorează, dar nu da atenția cuvenită factorilor morali, adică a forțelor morale, deși susține: „când aceste forțe morale lipsesc sau printr'un vânt de anarhie sunt paralizate, întregul organism economic al societății este condamnat la nemiscare și pierire, ori căt de mare, de perfecționat și de bogat ar fi utilajul material, pe care se sprijină“.

Având în vedere cele anunțate mai sus, sunt de ferma credință, că primul fapt și cel mai important, este factorul moral, adică forța morală. Bazez această supoziție pe următoarele două exemple:

1. Omul a stat mii de ani cu bogății imense abia la câțiva metri sub el, fără ca să le fi putut utiliza, lipsindu-i cultura, solidaritatea socială, conștiința datoriei și ceilalți factori morali necesari pentru o dezvoltare economică.

2. Situația economică așa de nefastă a țării noastre provine îndeosebi de-acolo, că nu avem: a) școli, instituții, etc., care să prepare oameni pregătiți economiceste: ingineri, muncitori, industriași, meseriași, comercianți, funcționari, etc. etc. b) ne lipsește apoi o cărmuire perfectă; solidaritatea și conștiința națională nu e destul de dezvoltată; educațiunea cetățenească și profesională neglijată. În consecință putem constata că pe lângă bogății imense, dacă nu vom ști și nu vom avea cine să le exploateze rațional, nu vom izbuti, iar prosperitatea noastră, a românilor, pe terenul economic este aproape exclusă.

Prima condiție este deci aceea, pe care am arătat-o mai sus și anume: prepararea unei generații cari să poată răzbi în viață, care să poată da lupta cea mare contra străinilor, fără ca să fie nevoită a recurge la ciomag, inuiri și cruci antisemite; care va lupta mai mult cu rațiunea, decât cu puterea și ciomagul pentru ridicarea materială a țării prin industrie, comerț, cu un cuvânt prin economia națională.

Despre modul cum va trebui să se prepare această generație, cum trebuie dată îndrumarea profesională a tineretului de azi și cum va trebui să se stimuleze interesul general pentru cariere practice, în numărul viitor.

S. I.

Artistice - Culturale

Livia Vătan la „Opera Populară“ din Viena

D-ra Livia Vătan (fiica d-lui protopop Vătan din Arad) a terminat, cu strălucit succes, Conservatorul de muzică de Viena, fiind imediat angajată la „Opera Populară“ din Viena, unde va debuta la toamnă în opera *Madame Butterfly*.

Ziarele din Viena au cuvinte calde pentru această tânără artistă a noastră.

D-ra Vătan, după cum suntem informați, înainte de-a pleca din țară, va face un turneu, începând cu Aradul.

„Paul Valery și tradiția poetică franceză“ e titlul unei opere de critică, pasionată ca un roman, în care poetul Alfred Drouin apără claritatea franceză împotriva obscurității mallarmee, și rațiunea împotriva capriciilor modei.

Paul Valery e considerat azi ca cel mai mare poet francez contemporan.

Unamuno refuză amnestierae?
Soartea lui Miguel de Unamuno, scrie „Journal des Debats“, n'a avut

mari repercusiuni în Spania, unde grosul publicului a rămas destul de indiferent. Două fapte recente sunt referite de jurnalul acesta, care probează că exilatul e hotărât să-și păstreze figura de victimă în tragedia comedia spaniolă.

Exilatul n'a fost trimis în insulele Canare, după cum s'a scris, ci a fost debarcat la Puerto Cabras de Fuerteventura, o mică insulă aridă, unde exilatul nu are pe nimeni cu cine să stea de vorbă. Scriind o serisoare revistei „Espana Nueva“ din Avana, el atribuie propria deportațiune unei răsunări a carliștilor și a germanofililor din 1917. În această serisoare Unamuno declară că nu vrea să iasă liber din exilul său „înainte ca biata Spanie să fie liberată de aceasta clică“. Ea, de fapt, a dat faliment, deoarece toate

elementele civile și floarea armatei o delectă“.

„Journal des Debats“ scrie, în acest curios epizod. Directorul ziar din Paris, imbarcat la Bord pentru Maroc, făcu o excursie la Fuerteventura, oferind lui Unamuno de a-l reconduce în liber la Paris, însă ilustrul exilat refuză să părăsească locul lui de deportare.

Vrea poate să evite de a da primu de Rivera motiv de represalii asupra fiilor săi, cari rămăs în Spania, unde se îngrijă de familie. La tot cazul refuzul Miguel de Unamuno află o explicație luminoasă în înșiși terminisoriile sale, publicată în revista Avana.

„Parsival“ în liber la Verona

La Verona (Italia) în Amfiteatrul Roman se va inaugura stagiunea lirică, în aer liber. Se vor da: „Parsival“ de R. Wagner, „André Chénier“ de Giordano.

Încercarea de a realiza un mediu artistic pentru drama Wagneriană, prin marita cu deosebit interes de lumea lirică.

Fixarea programului festivităților din 22 Iulie

Membri Ateneului Popular Tâmbososind în orașul Arad în ziua de 22 Iulie la orele 11-30, cu un tren special, vor primi la gară de către toate autoritățile locale militare și civile, împreună cu muzica regimentului 93 infanterie. Vor mai fi prezenți elevii tuturor școalelor, care vor găsi în localitate, precum și cerceșă și cercetașele locale. S'a găsit cu că pe aceasta cale să fie invitați a lua un public românesc cât se poate mai numeros, fiind vorba aci, de vizita unei instituții culturale cu rădăcini adânci în dezvoltarea neamului nostru. Cuvântul de bună venitare va fi pus de către delegatul primăriei, cum și de către delegatul soc. cult. „Astra“. După primire atât publicul vizitator, cât și publicul localnic, va forma imediat în fața gării un imponent cortegiu în următoarele: cercetași, tineretul școlar, următorii, delegații autorităților și președinții Ateneului-Tâmbos, după care va urma apoi pul excursioniștilor însoțit de publicul localnic. Cortegiul pornit astfel dela gară, va parcurge în sunetele muzicii militare str. Aurel Vlaicu, Ștefan cel Mare, Regele Ferdinand, Regina Maria, General Berthel, oprindu-se în Piața Avram Iancu, unde excursioniștilor li se vor indica locurile de cazare, urmând la ora 1 să fie prezentate la masa. După masă dela ora 2 până la seara, excursioniștii vor vizita pe rând în oraș, „Astra“, fabrica de textile și Patru Cultural. La 7 jum. va avea loc cina, în sala de cină a orașului, la ora 9 sezoatoarea culturală în sala Palatului Cultural.

După ultimele informațiuni, cuantumul acestor vizitatori s'a stabilit în modul următor: Internatul Diecezan 110, Căminul de bătrâni 100, Cazarma cetate 100, Școala normală de fete 45, Școala de Arte și Meserii 65, Seminarul 30, Internatul școalei comerciale 25, hotel 10. În numărul nostru de mâine, vom veni și cu alte relații.

al vieții, înfăptuiește ea oare un progres? Călea idealizării — adică a culturii — ea asigură ea vremurilor noastre o reală înnoire morală?

Munca privită ca efort creator, mijloc de producțiune, ci scop conștient al vieții, aceasta alcătuiește viitorul pe care îl evocă oriunde a faptelor contemporane. Și printre aceasta se prinde legătura dintre prezent și trecut, acel trecut care nu rezimă doar într'o formulă trecătoare, ci se desfășoară în continuu, cultura și, dincolo de cultură, în conștiința naturii. Căci dela expansiunea logică în actul de procreare, până la pansiunea spirituală a cugetării, omul simțit fericire, adică desăvârșire a ființei lui, decât în creare.

Animalul naturii nu cunoaște avere, omul culturii înaintea nu va doborî cunoașcă averea. Ea se va nărua ca un slab, ridicat din greșală, între omul imperfect și idealul lui de omenie. Tendința care am găsit-o în atitudine timidă a omului public ca și în gestul violent al revoluțiilor sociale și care se va transforma în ritmul armonie al evoluției normale, orientare a prezentului, e desăvârșirea veșnică adâncii tendințe a omului și, în firea: crearea.

Alice Voicu

SENZAȚIONAL! IN GRĂDINA LA OMUL „SĂLBATEC“ PROGRAM NOU

Se produc: Severa Orest remită darsatoară clasică, Profesor Layardi magician vestit, dansatoarele Kovács Boske și Kovács Lilly și parecnea Iankow.

Jazz-Band. „ Muzică de țigani.

Dans de parchet.

Deschis până la ora 3 dimineața

LOC LIBER.

O văzurăm și p'asta!

O gazetă minoritară apără autoritățile românești.

Arad, 16 Iulie.

„Ferești-mă, Doamne, de prietini, căci de dușmani mă feresc eu singur“. — Acest neprețuit dicton ar trebui să ne răsună — nouă românilor — în urechi, ori decât ori minoritarii din țara noastră ar căuta să ne imbie prea mult cu prietenia lor.

N'am avut intenția unei polemici cu confrății minoritari niciodată, dar graba colaboratorului dela „Erdelyi Hirlap“ mă face să cred, că tocmai domniile lor căutau polemica.

Ori, bazat tot pe un dicton bătrânesc, care spune că: „dacă cauți pe dracu cu lumânarea îl găsești“ rezerva polemicii se spulberă și apar pe teren la chemarea confratelui.

Ei bine! toate le bănuiam, dar ca o gazetă minoritară să ia apărarea autorităților, neașe românești, asta n'ași fi putut crede niciodată!

Aceste gazete, care ne-au bărfit nu de mult Coroana, care ne-au descris în coloanele lor mai sălbatici decât cei mai necunoscuți sălbatici, care ne-au negat existența de popor; și care tot ele dela Unire înceace, ne-au aruncat în obraz toate cuvintele din limbajul insultelor în privința modului de a administra, vin acum și aduc osanele administrației românești!

E caraghios pentru ei și dureros pentru noi.

Dece este caraghios, voi documenta mai la vale, iar dece este dureros pentru noi, ne-o indică faptul că acea persoană — reprezentantă a unei autorități — care a fost atăcată în plină lumină de către corespondentul unui mare cotidian bucureștean, după ce a încercat posibilitatea unor retractări — cu propuneri inadmisibile — s'a adresat ziarelor minoritare.

*) Pentru cele cuprinse aici răspunde autorul.

Nu voi încerca a face chestie de persoană, dar domnul în cauză — care probabil pentru așa funcțiune înaltă, trebuie să posedă și o diplomă academică — trebuia să știe, că în acuzațiile aduse de către ziarul bucureștean și desvinovățiile publicate în coloanele ziarului local minoritar „Erdelyi Hirlap“ nu există nici-o legătură. Asta e tocmai spusa proverbului Dobrogean: „Te bate Vlasc și dai în judecată pe Marcu“. Și că eșirea gazetei minoritare este caraghioasă, e documentată de însăși trecutul ei foarte apropiat.

E vorba de chestia Mold.

Di. primprocuror Niculescu, când a lansat mandat de arestare contra lui Mold, ziarul în chestiune a luat atitudinea cuvenită... dar păcat! Numai o zi, sau două.

Pe urmă?

Ei! asta! Pe urmă s'a făcut că n'a priceput cum stau lucrurile la început și autoritățile judecătorești au fost declarate incompetente.

Desigur dl. redactor, care nu pricepute cum stau lucrurile la început, a vizitat chemat același cabinet ca și autorul acestor rânduri, unde l'a făcut să priceapă rostul afacerii Mold (?).

Numai că autorul acestor rânduri nu a fost tentat de oferte. Și că este caraghios, o vedem și în faptul că „Erdelyi Hirlap“ s'amestecă unde nu-i ferbe oala, apărarea luată d-lui în chestiune semănând mai mult cu o apărare personală.

Eu cred că un câine nu latră, decât când aude un lătrat veritabil al unui semene de al său, iar la imitație lătrăturii, ciulește — cel mult — din urechi și-i reia somnul.

Și ca să dovedim că este caraghios, am putea să spunem mai multe, dar atunci ar fi nevoie de amintirea câtorva nume, la auzul cărora confratele suntem siguri că se va face mic.

Mai lăsați-ne cu dragostea, confrăților minoritari, căci vă cunoaștem intențiile, după cum vă cunoaștem persoana. „Cuibul artiștilor“, dacă vă mai amintiți de el, ni v'a pus în față în adevărata lumină și suntem convinși de dragostea pe care ne-o purtați.

A. N.

Economice.

Comisiunea româno-austriacă

Sase convențiuni speciale — D. Em. Giuan, director general al despăgubirilor de război din ministerul de finanțe și delegat în comisiunea româno-austriacă pentru rezolvirea tuturor chestiunilor derivând din aplicarea tratatului de la Saint-Germain, s'a întors în Capitală, aducând dela Viena textul a șase convențiuni speciale încheiate până acum cu reprezentanții guvernului austriac. Aceste convenții se referă la regularizarea situației diferitelor bunuri, instituții și drepturi aparținând statelor sau supușilor statelor respective, cum și la regularizarea diferitelor socoteli în ce privește plata despăgubirilor.

Cele 6 convențiuni, după ce vor fi ratificate și semnate de guvernul nostru, vor fi supuse și ratificării parlamentului în sesiunea de toamnă.

Lucrările comisiunei româno-austriace dela Viena vor fi încheiate pe ziua de 25 Iulie a. c.

Creditul zootehnic de 100 milioane

În urma hotărârii consiliului de miniștri s'a decis să se prelungască timpul de rambursarea ratelor creditului de 100 milioane, acordat comisiunilor zootehnice județene, pentru cumpărarea de animale de prăsilă.

Astfel, prima rată nu se va mai plăti, așa cum se stabilise la început, anul acesta, ci la 15 Iulie 1925; a doua rată va fi la 15 Iulie; a treia la 15 Iulie 1926 și a patra după 6 luni adică la 15 Iulie 1926.

Avantajele de plată ale acestui împrumut, fără dobândă, vor hotări comisiunile zootehnice județene, care au în grijă dezvoltarea creșterii animalelor selecționate să uzeze de acest credit zootehnic pus la dispoziția lor.

Direcția generală a zootehnicii a făcut cunoscut tuturor comisiunilor zootehnice, să înainteze talourile de sume de cari au nevoie pentru cumpărări de animale de prăsilă.

Situația încasărilor statului și plăților la 30 Iunie

Încasările lunii Iunie 1924, au fost deasupra cotei de încasări, ce ar rezulta prin executarea bugetului de 24 miliarde, în 18 luni.

Situația încasărilor până la 30 Iunie, se prezintă astfel pentru bugetul anului 1924: în lunile precedente încasările efectuate prin administrațiile financiare, au fost de 8.083.986.316,12 lei.

Idem de către Direcțiunea generală a C. F. R. 1.446.194.913.

Total lei 9.530.181.229,12.

Încasări efectuate prin administrațiile financiare, în luna Iulie 1924 sunt de 1.984.749.994,28 lei.

Idem de către Direcțiunea C. F. R., luându-se de bază cota încasărilor din luna Mai 1924 lei 344.073.260.

Total lei 2.328.823.254,28.

Totalul general al încasărilor lei 11.859.004.483,40.

Plățile în lunile precedente efectuate prin administrațiile financiare au fost de 6.168.879.055,77 lei.

Iar în luna Iunie 1924 au fost de lei 1.711.269.561,98. — Totalul general al plăților lei 7.880.148.617,75.

Ultimele operații de lichidare a Băncii Austro-Ungare

Comisia însărcinată cu lichidarea Băncii austro-ungare a fost convocată într-o nouă ședință la Viena pe ziua de 18 Iulie a. c., spre a-și încheia ultimele lucrări de lichidare a numitei bănci, conform tratatelor de pace.

România va fi reprezentată ca și până acum de d. Eftimie Antonescu, care a și primit din partea guvernului delegația în acest sen.

Sanțiuni contra fraudelor fabricării spirtoaselor

Direcția impozitelor indirecte ne comunică următoarele în legătură cu noua modificare adusă de parlament unora din dispozițiile legii pentru fabricarea băuturilor spirtoase:

„Pedepsele prevăzute de vechile legi asupra băuturilor spirtoase: pentru fraudele comise la fabricile de spirt, nefiind destul de severe, aceste pedepse au fost completate prin legea votată în Iunie trecut: de corpurile legiuitoare.

Prin această lege se prevede că pentru orice neregulă ce s'ar comite la asemenea fabrici atât de fabricantul cât și de funcționarii găsiți vinovați, deosebit de amenzi bănești și de confiscări, sunt pasibili și de maximul de închisoare, prevăzută de codul penal“.

Devizele și valuta.

R a d o r. 15. Iulie.

Zürich: Deschiderea: Inchiderea:

Berlin: 130.— — 130.25

Amsterdam: 207.25 — 207.25

New-York: 548.— — 548.—

Londra: 2395.— — 2396.—

Paris: 2837.50 — 2830.—

Milano: 2360.— — 2362.50

Praga: 1620.— — 1625.—

Budapesta: 70.— — 68.—

Belgrad: 650.— — 645.—

București: 250.— — 250.—

Varșovia: 108.— — 108.—

Viena: 7750.— — 7750.—

București închiderea: Paris 1150, Londra 955, Berlin —, Newyork 219.—, Milano 945, Zurich 40, Viena 3075,— Praga 650, Budapesta —

Valute: Napoleon 780, leva 150, lira turcească 115, font englez 980, franc francez 1170, franc elvețian 41.—, lira 990, drachma 4—, dinar 260, dolar 220.—, coroana austriacă 33.—, coroana maghiară 29.—, socol 670, Marca polonă —.—.

Cronica sportivă

— Contrar versiunilor răspândite de unele ziare, echipa de Uruguay, învingătoare olimpiadei de football, a părăsit Europa în ziua de 10. Iulie c., imbarcându-se la Marsilia pe bordul vasului „Valdivia“, care a luat direcția spre Montevideo. Înainte de plecare, s'a aranjat o mică recepție pe bord în onoarea șampionilor, iar la plecare băieții uruguayeni, printr-un triplu hurra pentru Franța și-au luat adio dela frații lor latini.

— Din inițiativa baronului Pierre de Courbertin, președinte al Comitetului Internațional Olimpic, s'a hotărât aranjarea unei „olimpiade aricane“ la Alexandria (Egipt) în anul 1927. Această serbare sportivă este rezervată exclusiv jocurilor aricane.

— Ședința de Marti a arbitrilor de football s'a desfășurat fără nici un rezultat. Așa se vede că această sub-

comisie este sortită ca să nu nîci odată din halul în care află!!

— Ieri s'a jucat la Timișoara, matchul de campionat între „Unirea“ și „Chinezul“ rezultatul fiind 0:0. Astfel clubul român „Unirea“ și-a menținut poziția de șampion regiunii Timișoara. Clubul din Arad, (AAC), șampionul regiunii noastre, va merge acum neacă la Timișoara, ca să emuleze „Unirea“ pentru campionatul Arbitrarea matchului este încredințată d-lui dr. Vățianu din Cluj.

— Olimpiada Athletică s'a ținut cu ziua de 13 Iulie cor., de rezultatele ei vom vorbi într-un articol mai detaliat. Amintim însă cele mai multe puncte le are în câștig: de Nord; care de fapt, este câștigătorul în atletism. Al doilea Finlanda, a cărei atleți, în permanență individuale i-au întrecut și pe americani.

—00—

Atelierul fotografic BORNSTEIN

ARAD, Palatul Neumann

Fotografii artistice executate și fotografii măști

Noutățile noastre în vestimente și bluze le vindem până la 15 Iulie a. c. cu preț foarte redus

Iuliu Plesz

Magazin central pentru haine de ARAD, Str. Colonel Pirie, vis-a-vis cu intrarea din dos a teatru. Departament de măsurat și

Prăvălie nouă!

„Casă de Ceasuri și Bijuterie“

Prăvălie nouă!

FEINER, Arad, Strada Brătianu 3.

Mare depozit de ceasornice bijuterii și obiecte de artă. :: Pentru briliante, aur și argint, plătim cele mai bune prețuri zilnice!

Ciorapi și mănuși

puteți cumpăra ori unde dar buni și ieftini numai la

LUDOVIC GOLDSTEIN

prăvălie de modă Arad, Str. Brătianu

Ciorapi de dame în toate colorile dela 20 Lei în sus până la 135 Lei, ciorapia „Oseta“ în toate colorile 150 Lei

Societatea Anonimă RUDOLF MOSSE

de EDITURĂ, LIBRĂRIE și PUBLICITATE

Director: I. BRANIȘTEANU

București, Bulevardul Academiei 4, Telefon 64-41

AGENȚIE DE PUBLICITATE

primește orice anunțuri sau publicațiuni p. toate ziarele din

țară și străinătate. Reprezentanțe proprii în toate orașele

mai mari din Europa și America. Primește afișe și

placarde pentru București și orașele principale

din țară și Reclame luminoase și Reclame

me în teatre și cinematografe.

Proiecte de Reclame Artistice.

ANUARUL ROMÂNIEI

pentru Comerț, Industrie, Meserii și Agricultură va apărea la începutul anului 1925. :: Reprezentanța tuturor Anuarelor din

Centra pentru Transilvania: CLUJ, Strada Regina Maria 37. :: Telefon 4-13

Tipografia „Aradul“

ARAD, Bul. Reg. Maria 12. (În curte la dreapta)